

SĂ IMPROVIZĂM, DECI, CU VOIA DUMNEAVOASTRĂ

Luni 8 aprilie, iată, în zi de sărbătoare, ni se aruncă mânușa, sintem invitați la un Pirandello în studio, nou nou, cu o distribuție de zile mari. A doua zi, zi de lucru, păreri foarte împărțite, unii că n-a prea fost chiar Pirandello. (!?) alții că n-a fost nici urmă de regie(?!), că ăla era bun da' ălalalt n-a priceput mai nimica, iar prin tramvaie că «ce aiureală era aia, piesă sau ce Dumnezeu? Că ăștia de la TV au înnebunit de tot, nimica n-am priceput» etc...

În sfârșit, un spectacol serios, asupra căruia e de discutat cu pro și contra, dar viu, făcut cu credință și cu meserie, cu drag mai ales, așa cum merită marea literatură dramatică. Punctul de vedere al regizorului Eugen Todoran a fost unul în prelungirea propunții pirandelliene, jocul de-a culisele începând încă din prezentarea crainicei, surprinsă «din greșeală» de camera de luat vederi în plin machiaj; regia de montaj a fost «încredincioasă» lui Nicolae Urs, care comenta, ironic sau disperat, alături de Carmen Movileanu, aglomerarea de accidente scenice, platoul însuși servind de cadru al spectacolului «în facere». Nu e nimic neobișnuit în toate astea, așa zice că adaptarea s-a dovedit destul de ortodoxă și s-ar fi putut merge chiar mai departe, fiindcă nimic n-ar părea mai stupid decât tratarea textului cu prejudecata sacrosanctului, afit de disprețuită de autor. Pe alocuri, anumite idei regizorale ar fi meritat să fie duse până la capăt, ca de exemplu pauza în care se proiectează genericul Publicității, dar nu urmează nici un anunț publicitar, ci plonjăm direct în scena de la bufet. Apoi, anume secvențe s-ar fi cerut nuanțate, ca de exemplu chiar scena mai sus citată, în care trecerile dintre «eroi» și «actori» ar fi meritat un decupaj mai rafinat. Sau conflictul crescând dintre «regizor» și «interpret» (un Dumnezeu de ocazie contestat de propriile sale creații), care culminează printr-o revoltă insuficient de exploatată în semnificațiile sale.

Ar fi multe de spus fiindcă, trebuie să recunoaștem. **Astă seară se improvizează** e una dintre cele mai fascinante și mai dificile piese ale autorului. Ea reprezintă un adevărat manifest al pirandellismului, demontând, într-o infinitate de registre, mecanismul infidel al producerii iluziei eterne care este teatrul, această a doua viață, esențializată. În genere, însă spectacolul televizat a ieșit rotund, colorat, bine ritmat și emoționant (pe alocuri). Jocurile maestrului s-au rostogolit pe ecran cu naturalețe, jocul de-a puterea, jocul de-a prejudecata care ucide, jocul de-a pseudoidealurile și de-a incomunicarea și, în mod straniu-fericit, din suma lor s-a desprins un fel de elogiu înalt adus actorului și efemerei, mortalei sale arte care duc transfigurarea până la uitare și la pierdere de sine.

Acest efect care, din secundar, devine principal se datorează, cred, interpretării de excepție a echipei de actori ce transmiteau, fiecare, plăcerea, încântarea așa zice de a fi părtași la anevoioasa întreprindere. Tainara Buciuceanu în Ignatia, revine (și pe scenă și pe micul ecran) după o scurtă absență nemotivată, și revine în forță, într-un memorabil portret de matroană siciliană, hotărâtă să-și trăiască tinerețea neconsumată prin intermediul cvartetului de fiice. Știința nuanțelor o face pe marea actriță să parcurgă insesizabil, pe o scală ca firul de păianjen, toată gama stărilor personajului, de la înduioșarea excesivă la terorizarea soțului, de la energia debordantă la dramatismul patetic. O pată de culoare aproape corozivă aduce Mitică Popescu în Palmiro, oscilând între obtuzitatea orgolioasă a actorului și bonomia frustrată a personajului. Partituri complexe sînt încredințate Mariane Buruiiană, care construiește cu meticulozitate diafană dantelăria rolului Momiinei (în pofida unui manierism deja instalat, cu care actrița nu pare să lupte suficient, spre finalul spectacolului interpretarea sa capătă amploare și vibrație reală) și lui Claudiu Stănescu, actor plin de temperament și neliniște, care își încarcă apariția în sumbrul Rico Verria cu un anume omenesc și marchează revoltele din sfera culiselor cu un soi de ranchiună generică, veșnică, așa zice, în raporturile dintre interpret și regizor. (De altminteri, rostul luciferic al acestei revolte ar fi meritat exploatat în adâncime de regizorul real, Eugen Todoran.)

Rolul regizorului fictiv i-a fost încredințat lui Horațiu Mălăele, poate spre a puncta cu un pic de umor confruntările, intenție în principiu laudabilă, din păcate nefinalizată nici de autorul adaptării TV, nici de actor. În schimb, rolurile de mai mică amploare se dovedesc orchestrate cu măsură și profesionalitate, într-un ansamblu armonios, din care se individualizează actrițele (Simona Gălbenușă, Camelia Maxim, Manuela Ciucur și, într-o apariție fulgurantă, Diana Lupescu).

Compozițional, spectacolul a beneficiat de contribuția scenografului Dumitru Georgescu, autorul unui decor aerisit, cu un anume grad de conceptualizare discretă, și a Eugeniei Botănescu, care a păstrat costumele în datele anilor '20, colorate ușor carnavalesc.

Astă seară se improvizează, fără să fie o reușită în întregul său, mi se pare un prim pas sigur pe o cale «recuperatorie», fiindcă întorcîndu-ne la bunele noastre tradiții (să nu uităm că Ion Sava a montat **Șase personaje...** în două variante memorabile, iar V. I. Popa a fost îndrăgostit de **Henric al IV-lea**, drumul glorios al punerilor în scenă pirandelliene continuînd pînă azi), pentru a ținti cu seninătate spre mai departe. Așa că așteptăm, nerăbdători, al doilea pas.

MIRUNA RUNCAN

Post scriptum. Cit despre Trandafirul și coroana de G.B. Priestley, în regia Domnului Murleanu, nu se poate spune mare lucru în pofida distribuției de prim rang. Am văzut actori tot alți de buni precum îi știm (distincții au și luat, pe merit, Ileana Predescu și George Constantin la Festivalul internațional de teatru scurt de la Oradea, unde au fost prezentate, pentru prima dată la noi, și surto produse în teatrele ale televiziunii), și am sâlerit, conștient obiceinului găla creat, din priema ritmului de melc dezorientat al punerii în scenă, din pricina lenei față de replică a imagini și, mai ales, a montajului. Oricît de profesioniști ar fi niște actori, spectacolul de televiziune are legile sale, din păcate tocmai cei meniți să le stăpînească (sau măcar să le învețe) par uneori a nu fi aflat nimic despre asta. În plus, un decor căutat și fără nici o legătură cu piesa, (care ar fi trebuit să se petreacă într-o circumstă de mahala, și ale cărei personaje se găsesc la marginea angrenajului social, în pofida eforturilor lor de a mima respectabilitatea), semnează Constantin Gheorghe, secundat, în aceeași linie de «fără spațiu, fără timp», de costumiера Elena Timonu; concurînd, ambii la «implinirea unei neplăcute atmosfere de artificialitate, vecină cu Kitsch-ul.

■ M.R

